

Ngā Arataki Tikanga ā-Hauora ANZSA ki te Haumanu Hākoma

He Rāpopototanga Māmā-te-pānui

He aha te hākoma (sarcoma)?

He momo mate pukupuku te hākoma e take ana ki te kōiwi, ki te pūtautau mohe (pērā i te uaua, ngako). He momo mate pukupuku onge tēnei, ka 1.3% tōna tūponotanga o ngā whakatau pukupuku katoa. Ka tipu pea tēnei ki ngā wāhanga rerekē maha o te tinana, ā he maha ngā momo hākoma rerekē. Ko ēnei ētahi haumanu e taea ana mō aua pukupuku: te pokanga, te haumanu iraruke, ngā rongoā anake, he mea whakaranu rānei.

I pēhea te whakaputa i ēnei arataki?

Nā te Rōpū Mate Hākoma o Ahitereiria me Aotearoa ēnei arataki i whakaputa nei kia whakamāramatia te whakamaimoa tūroro pai rawa e mate hākoma ana mā te taunaki pūtaiao. Ka ahu mai ēnei arataki ki te āta arotakenga o ngā taunaki a tētahi rōpū mātanga motuhake (arā he rata, he nāhi, he kaipūtaiao hoki) me ngā māngai kiritaki (arā ngā tūroro kua haumanutia ki te mate hākoma me ō rātou kaimaimoa). He onge te hākoma, nō reira i te tino nuinga ka take mai te taunaki wātea ki ngā wheako o ngā hōhipera haumanu hākoma motuhake, o ngā rēhita mate pukupuku rēnei.

Tohu ki te whare haumanu hākoma motuhake

He tūtohunga nei ā te arataki ka tohua ngā tūroro ki ngā hōhipera hākoma motuhake, kei reira he kapa mātanga hākoma e hui auau ana (ngā hui mātai-rau arā ngā hui 'MDT') kia kōrerorerotia te haumanu pai rawa mō ia tūroro takitahi i whakataua, i whakapaetia rānei ki te mate hākoma. E marohi nei te taunaki pūtaiao ka pai noa iho ngā hua ina pokatia ai ngā tūroro kei tētahi hōhipera hākoma motuhake. He tinga nei ka pai ake te whakahaerenga o te mate hākoma i te wāhanga taketake, ka pai ake te mātūtū i te pokanga, ka tūroa ake te oranga tonutanga. Hei tā ētahi taunaki anō hoki, he tinga iti iho te whakahoki a te hākoma ki te wāhanga taketake, ka iti iho te mate āpiti ina haumanu iraruke ai kei tētahi hōhipera hākoma motuhake.

Australia and New Zealand Sarcoma Association

VCCC, Level 1, 305 Grattan Street
Melbourne, VIC 3000

E contact@sarcoma.org.au

P 1800 177 657

ABN 73 132 759 525

Mō ngā momo hākoma tauwhāiti te mōhiohio whai ake nei

1. Retroperitoneal Sarcoma (Hākoma i muri i te peritoneum)

Ko te retroperitoneal sarcoma he hākoma e puta ake i te puku i muri i te peritoneum (te kiriuhi e karapotia ana te puku me te uhi i ngā whēkau). Ko ngā momo-roto matua e rua o te retroperitoneal sarcoma ko te hākoma ā-ngako (āra te liposarcoma e āhua rite ana ki te ngako) me te hākoma ā-uaua aunoa (arā te leiomyosarcoma e āhua rite ana ki te uaua aunoa). Me haumanu tētahi kapa rata titikaha ō-mātai rerekē (te kapa mātai-rau, 'MDT') whai mātanga ki te whakahaere hākoma i ngā tūrora kua whakatau mate pēnei.

E tūtohu nei kia tīkina he tīpako pūtautau ki te whakatau i te momo hākoma pū hei whakarite haumanu. Ko te tikanga tīpako pūtautau tūtohu te tīpako pūtautau ā-rua-ngira (arā 'coaxial', he pūnaha kei reira te ngira ā-waho arahi me te ngira tīpako pūtautau ā-roto). Mā taua tikanga ki te tiki tīpako pūtautau kāore e nui ake te tūpononga o te hākoma whakahoki.

Mō ngā tūrora e mate paetata ana, ko te haumanu whakaora matua te tangohanga ā-poka o te mate. Mā te pokanga whēkau-rau (te pokanga ki te tango i te whēkau kei te taha o te pukupuku hākoma) e pai ake pea te taitapa, otiia ka āwhina kia iti iho te tūpononga o te hākoma whakahoki i roto i te puku. He āhua haumaru tēnei momo pokanga.

Mō ngā tūrora me te whakataunga tuatahi o te retroperitoneal sarcoma paetata, ka whakaarohia pea te haumanu iraruke i mua o te pokanga mō ngā momo-roto hākoma tauwhāiti, hei tauira, te hākoma ā-ngako (e āhua rite ana ki te ngako) mauru, wawaenga rānei kia iti iho te tūpononga o te hākoma whakahoki ki roto i te puku. Ehara te haumanu iraruke me te pokanga i te tūtohunga mō ērā atu momo hākoma. Ehara hoki te haumanu matū me te pokanga i te tūtohunga, hāunga kei te whakamātautau ā-haumanu.

**Australia and New Zealand
Sarcoma Association**

VCCC, Level 1, 305 Grattan Street
Melbourne, VIC 3000

E contact@sarcoma.org.au

P 1800 177 657

ABN 73 132 759 525

2. Hākoma a Ewing ki te papatoiake

I whakautu hoki te arataki i te pātai tino tauwhāiti mō te wā o te pokanga mō ngā tūroro e mate paetata ana ki te hākoma a Ewing ki te papatoiake. Hei arowhānui, ka tuatahi, haumanutia matūtia ai ēnei tūroro, kātahi ka pokatia, ka haumanutia iraruketia hoki/rānei i mua o te haumanu matū anō. He kitenga nei ā ngā taunaki ko te āhua nei ka roa ake te tārewatanga o te pokanga i te 4 marama nō te tīmatanga o te haumanu matū, ka tūkinotia te oranga tonutanga o te tūroro. Nō reira he tūtohunga ā te arataki kua e tārewa te pokanga (anake, tērā rānei me te haumanu iraruke), ā, me āta mahi tahi mai te kapa mātai-rau haumanu i te wā o te haumanu matū tuatahi kia rurukutia te wā pai rawa mō te pokanga.

3. Haumanu matū taikaha mō te hākoma a Ewing me te hākoma ā-uaua kōiwi (Rhabdomyosarcoma)

I whakautu hoki tēnei rangatū i tētahi pātai tino tauwhāiti mō te tūranga o te haumanu matū taikaha me te huaranga pūtau ā-tō whaiaro (autologous stem cell transplant). He tikanga haumanu tēnei e pahekotia ana ngā pota nunui ake o te haumanu matū me tētahi huaranga mongamonga. Mā te haumanu matū taikaha e pakaru ai te pūtautau pukupuku ki te tinana i tua atu i ngā pūtau māori i roto i te mongamonga. Ka āwhina nei te huaranga (te whakatō pūtau ā-tō mongamonga hauora) kia tīmata ai te whakaputa anō a te tinana i ngā pūtau mongamonga hauora.

Haumanu matū taikaha ki te hākoma a Ewing

He momo mate pukupuku kōiwi matua te hākoma a Ewing. He pūnoa rawa atu tēnei ki ngā taiohi me ngā pakeke paku. I te nuinga o te wā, kei roto i te haumanu he paheko o te haumanu matū, te pokanga, te haumanu iraruke hoki/rānei. Mō ngā tūroro i mate anō ki te hākoma a Ewing whai muri mai i te haumanu tōmua, ka taea pea te haumanu matū taikaha, otirā mehemea i pai te hua o te haumanu matū tuarua i mua o te haumanu matū taikaha.

Haumanu matū taikaha ki te hākoma ā-uaua kōiwi (Rhabdomyosarcoma)

Ko te hākoma ā-uaua kōiwi e tīmata ai ki ngā uaua, engari ka tīmata pea ki ngā wāhanga maha o te tinana. Ko tēnei te tino momo hākoma pūtautau mohe ki ngā tamariki. Hei arowhānui, ka tuatahi, haumanutia matūtia ai ēnei tūroro, kātahi ka pokatia, ka haumanutia iraruketia hoki/rānei i mua o te haumanu matū anō. Kāore ā te haumanu matū taikaha he painga hāpono mō ngā tūroro ahakoa te taumata o tōna mate hākoma ā-uaua kōiwi.

Australia and New Zealand Sarcoma Association

VCCC, Level 1, 305 Grattan Street
Melbourne, VIC 3000

E contact@sarcoma.org.au

P 1800 177 657

ABN 73 132 759 525